

Ponowne ochłodzenie relacji czesko-ukraińskich

Jakub Groszkowski

Dwa tygodnie po wizycie premiera Ukrainy Mykoły Azarowa w Pradze, której celem było ocieplenie stosunków czesko-ukraińskich, Ołeksandr Tymoszenko, mąż skazanej na siedem lat pozbawienia wolności byłej premier Ukrainy, otrzymał od czeskich władz azyl polityczny. Tymoszenko jest przedsiębiorcą (ma również udziały w firmie w Czechach) i dotychczas nie angażował się w życie polityczne na Ukrainie. W Czechach zapowiedział jednak aktywną działalność przeciw ukraińskiemu prezydentowi i rządzącej Partii Regionów.

W styczniu ubiegłego roku azyl polityczny od czeskich władz uzyskał również były ukraiński minister gospodarki w rządzie Julii Tymoszenko Bohdan Danyłyszyn, oskarżony o nadużycia finansowe. W maju Ukraina uznała dwoje czeskich dyplomatów za *persona non grata*, co spotkało się z analogiczną reakcją strony czeskiej. Ukraińcy są najliczniejszą społecznością obcokrajowców w Czechach (zgodnie z wynikami ubiegłorocznego spisu powszechnego – blisko 120 tys. osób) i grupą najczęściej występującą o azyl.

Komentarz

- Relacje czesko-ukraińskie od wielu lat pozostają chłodne. Azyl dla Ołeksandra Tymoszenko wstrzyma próby ich ocieplenia, którym miało służyć spotkanie premierów Czech i Ukrainy w ubiegłym miesiącu w Pradze. Problemy we wzajemnych stosunkach były wyraźne również w okresie rządów Julii Tymoszenko, szczególnie podczas kryzysu gazowego w 2009 roku. Decyzja o przyznaniu azylu Tymoszenko nie oznacza zatem poparcia politycznego środowiska byłej premier Ukrainy przez czeskie władze.
- Czechy, angażujące się w Partnerstwo Wschodnie, były skłonne przystać na zbliżenie Ukrainy z UE, choć zgłaszały obiekcje w związku ze stanem ukraińskiej demokracji i z traktowaniem przez ekipę Wiktora Janukowycza opozycji. Po perturbacjach wokół umowy stowarzyszeniowej UE z Ukrainą dla czeskiej dyplomacji ważniejsze będzie akcentowanie kwestii przestrzegania zasad demokracji i praw człowieka niż postęp w przywracaniu dialogu politycznego z władzami w Kijowie. Czechy są zainteresowane wspieraniem społeczeństwa obywatelskiego na Ukrainie i kontaktów międzyludzkich. Ukraina jest jednym z obszarów priorytetowych czeskiej pomocy transformacyjnej.
- Pomoc osobom skonfliktowanym z władzą na Ukrainie (Danyłyszyn, Tymoszenko) oraz na Białorusi (Aleś Michalewicz) wpisuje się w politykę budowania międzynarodowego prestiżu Czech jako państwa aktywnie wspierającego demokrację i prawa człowieka. Można się spodziewać, że Czechy będą nadal szczególnie akcentować i monitorować te

kwestie w stosunkach UE z państwami objętymi Partnerstwem Wschodnim.

- Dla władz ukraińskich Czechy są mało istotnym partnerem politycznym i gospodarczym, pewne znaczenie dla Kijowa ma jednak aktywność Pragi w kształtowaniu polityki sąsiedztwa UE oraz bardzo dobre relacje Czech z USA. Ukraińskie władze są również zainteresowane wykorzystaniem ropociągu Odessa–Brody do transportu azerskiej ropy do czeskiej rafinerii w Kralupach (kontrolowanej przez PKN Orlen). Projekt ten, cieszący się również zainteresowaniem strony czeskiej, od wielu lat napotyka szereg przeszkód (ostatnio – niechęć słowackiego państwowego operatora ropociągu Družba).

Jakub Groszkowski

Współpraca: Tadeusz Iwański